

Valtioneuvoston U-jatkokirjelmän perusmuistio komission ehdotuksesta neuvoston asetukseksi päästökauppajärjestelmään, hiilirajamekanismiin ja jäännösvoittojen uudelleenkohdentamiseen perustuvien omien varojen ja yritysten voittoihin perustuvien tilastopohjaisten omien varojen käyttöön asettamisessa sovellettavista menetelmistä ja menettelyistä sekä käteisvarojen saamiseksi toteutettavista toimenpiteistä, sekä ehdotuksesta neuvoston asetukseksi huhtikuun 30 päivänä 2021 annetun asetuksen (EU, Euratom) 2021/768 muuttamisesta Euroopan unionin uusia omia varoja koskevien täytäntöönpanotoimenpiteiden osalta

Eduskuntatunnus

U 39/2022 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio antoi 20.6.2023 ehdotuksensa neuvoston päätökseksi Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä annetun päätöksen (EU, Euratom) 2020/2053 muuttamisesta uusien omien varojen käyttöön ottamiseksi, josta laaditaan eduskunnalle erillinen U-jatkokirjelmä (U 22/2022 vp).

Omien varojen päätösehdotuksen lisäksi komissio antoi 20.6.2023 ehdotuksensa muuttaa asetusta uusien omien varojen käyttöön asettamisessa sovellettavista menetelmistä ja menettelyistä sekä käteisvarojen saamiseksi toteutettavista toimenpiteistä (ns. MAR-asetus: COM(2023) 333 final), sekä ehdotuksen neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2021/768 muuttamisesta Euroopan unionin uusia omia varoja koskevien täytäntöönpanotoimenpiteiden osalta (IMSOR-asetus: COM(2023) 332 final).

Nämä omien varojen päätösehdotuksen lisäksi annetut teknistyyppiset asetusehdotukset ovat täydentäviä muutosehdotuksia komission keväällä 2022 antamiin ehdotuksiin uusien omien varojen käyttöön asettamiseksi (COM (2022) 101 final) ja täytäntöönpanemiseksi (COM (2022) 102 final), joista laadittiin 19.5.2022 eduskunnalle annettu U-kirjelmä (U 39/2022 vp).

Komission omia varoja, mukaan luettuna MAR- ja IMSOR-asetuksia, koskevien ehdotusten käsittely aloitettiin neuvoston omien varojen työryhmässä 28.6.2023. Ehdotusten työryhmätason käsittelyä tullaan jatkamaan tiiviisti Espanjan EU-puheenjohtajuuskaudella.

Suomen kanta

Suomen kannat komission 14.3.2022 antamiin alkuperäisiin MAR- ja IMSOR-asetusehdotuksiin on esitetty U-kirjelmässä U 39/2022 vp.

Näitä kantoja täydennetään asetusmuutosehdotuksissa esitettyjen muutosten osalta seuraavasti:

Suomi suhtautuu alustavan myönteisesti komission asetusmuutosehdotuksiin, jotka pohjautuvat pitkälti voimassa oleviin MAR- ja IMSOR-asetuksiin (MAR-asetus (EU, Euratom) N:o 609/2014, IMSOR-asetus (EU, Euratom) 2021/768).

Suomi tarkastelee edelleen komission ehdotusten yksityiskohtia ja tarkentaa mahdollisesti kantaansa omia varoja koskevien neuvottelujen edetessä Suomen kokonaisedun lähtökohdista.

Pääasiallinen sisältö

Komission antamilla MAR- ja IMSOR-ehdotuksilla otettaisiin käyttöön ehdotettuja uusia omia varoja koskevat käytännön järjestelyt muun muassa tarvittavat valvonta-, seuranta- ja uudelleentarkastelutoimenpiteet. Asetusten tarkempi käsittely riippuu pitkälti ehdotettujen uusien omien varojen käsittelyn etenemisestä. Asetukset ovat pitkälti teknisluonteisia ja niitä valmistellaan sitä tilannetta varten, että ehdotetut uudet omat varat tulisivat hyväksytyiksi. Ehdotettujen säännösten hyväksyminen on siten riippuvainen uusien omien varojen ehdotusten hyväksymisestä ensin.

Komission ehdotus sisältää muutoksia komission alkuperäiseen ehdotukseen verrattuna.

Kompromissiehdotuksen keskeisimmät muutokset komission alkuperäiseen ehdotukseen verrattuna

Yleiset säännökset (MAR-asetuksen 1-4 artiklat)

Komission ehdotuksessa säädettäisiin uuden ehdotetun yritysten voitto-osuuteen perustuvien omien varojen toteamisen, laskemisen ja käyttöön asettamisen perustana olevien asiakirjojen säilyttämisestä, hallinnollisesta yhteistyöstä sekä vaikutuksista BKTL-perusteisiin omiin varoihin.

Omien varojen kirjanpito ja raportointi (MAR-asetuksen 5-6 artiklat)

Komission asetusehdotuksessa yritysten voitto-osuuteen perustuvien omien varojen kirjanpidossa käytettäisiin asetuksen (EU, Euratom) N:o 609/2014 mukaista omia varoja koskevaa kirjanpitoa.

Yritysten voitto-osuuteen perustuvien omien varojen osalta kunkin jäsenvaltion tulisi toimittaa komissiolle viimeistään raportointivuotta seuraavana vuonna lokakuun 1. päivään mennessä laskelmissa käytetyt bruttotoimintaylijäämää koskevat luvut ja vuosikertomus bruttotoimintaylijäämää koskevien tietojen laadusta. Omien varojen määrät otettaisiin kirjanpitoon kahdestoistaosina jokaisen kuukauden 1. työpäivänä. Mukautuslaskelman tulokset otettaisiin kirjanpitoon vuosittain sitä vuotta seuraavan vuoden maaliskuun 1. työpäivänä, jona komissio tiedotti jäsenvaltioita laskelman tuloksista.

Omien varojen laskeminen (MAR-asetuksen 7-9 artiklat)

Päästökauppajärjestelmään perustuvien omien varojen osalta komissio laskisi 30 prosentin osuuden päästöoikeuksista, jotka päästökaupan toimijat ovat voineet jättää palauttamatta uudessa polttoaineen jakeluun kohdistuvassa päästökaupassa siitä syystä, että kyseinen jäsenvaltio soveltaa päästökauppadirektiivin poikkeusta olla vaatimatta päästöoikeuksien palautusta, koska sillä on käytössä vastaava kansallinen hiilipäästöihin perustuva verotusjärjestelmä. Oman varan osuus palauttamatta jääneistä päästöoikeuksista laskettaisiin kertomalla palauttamatta jääneiden päästöoikeuksien määrä päästöoikeuden hinnan painotetulla keskiarvolla kyseisenä kalenterivuonna.

Yritysten voitto-osuuteen perustuvat omat varat laskettaisiin soveltamalla yhdenmuukaista kerrointa yritysten ja rahoituslaitosten bruttotoimintaylijäämän kokonaismäärään. Komissio laskisi omien varojen määrät ottaen huomioon IMSOR-asetuksen 2 artiklan 6 d alakohdan mukaiset laatu koskevat jäsenvaltioiden toimittamat kertomukset.

Omien varojen käyttöön asettaminen (MAR-asetuksen 10-16 artiklat)

Komission asetusehdotuksen mukaan myös yritysten voitto-osuuteen perustuvien omien varojen kassahallinnassa ja tileihin kirjaamisessa sovellettaisiin asetuksen (EU, Euratom) N:o 609/2014 mukaisia sääntöjä.

Yritysten voitto-osuuteen perustuvat omat varat tilitettäisiin kunkin kuukauden 1. työpäivänä kahdestoistaosina tarvittaessa muunnettuina kansallisiksi valuutoiksi varainhoitovuotta edeltävän kalenterivuoden viimeisen noteerauspäivän vaihtokurssien mukaisesti. Näihin kuukausittaisiin kahdestoistaosiin sovellettaisiin asetuksen (EU, Euratom) 609/2014 10 a artiklan 2, 4 ja 5 kohtaa.

Jäsenvaltioilta veloitettaisiin omien varojen perustana olevia sektoritilejä koskevien edellisen vuoden tietojen perusteella tietojen toimittamisvuotta seuraavan toisena vuonna määrä, joka laskettaisiin soveltamalla jäsenvaltion yritysten ja rahoituslaitosten sektoreiden bruttotoimintaylijäämän vuotuisen summaan tietojen toimittamisvuotta edeltäväksi vuodeksi vahvistettua kerrointa. Kullekin jäsenvaltiolle hyvitetäisiin kyseisen vuoden aikana suoritettut maksut. Muutoksia yritysten voitto-osuuteen perustuvien omien varojen sektoritileihin voisi tehdä varainhoitovuotta seuraavan neljännen vuoden 30. marraskuuta asti, pois lukien komission tai jäsenvaltion ilmoittamien varaumien osalta. Komissio laskisi kunkin jäsenvaltion osalta mukautusten tuloksena saatujen määrien ja seuraan kertolaskun tuloksen välisen erotuksen: kaikkien jäsenvaltioiden mukautusten kokonaismäärät kerrottuna prosenttiosuudella, joka vastaa jäsenvaltion bruttokansantulo-osuutta (BKTL-osuutta) kaikkien jäsenvaltioiden BKTL:sta, sellaisena kuin sitä sovelletaan 15.1. sitä vuotta seuraavana vuonna, jolloin mukautuksia varten tarvittavat tiedot toimitettiin, voimassa olevaan talousarvioon. Komissio ilmoittaisi jäsenvaltioille nettomäärien laskennan tuloksena saadut määrät ennen helmikuun 1. päivää sinä vuonna, joka seuraa mukautusten perustana olevien tietojen toimitusvuotta. Kukin jäsenvaltio tulouttaisi nettomäärän sitä vuotta seuraavan vuoden maaliskuun 1. työpäivänä, jona komissio olisi ilmoittanut määrät jäsenvaltioille.

Hiilirajamekanismin keskitetyn hallintomallin vuoksi komissio ei tarvitse omia varoja koskevassa lainsäädännössä erillisiä tarkastusvaltuuksia, sillä niistä on säädetty jo

sektorilainsäädännössä. Komission ehdotuksen mukaan asetustekstiä muutettaisiin tältä osin.

Myöhässä käyttöön asetetuista määristä perittävä korko (MAR-asetuksen 17 artikla)

Komission ehdotuksen mukaan jäsenvaltion olisi maksettava viivästyskorkoa kaikista yritysten voitto-osuuteen perustuvien omien varojen tuloutusten viivästyksistä. Alle 1000 euron korkomääriä ei perittäisi. Korkoa perittäisiin asetuksessa (EU, Euratom) N:o 609/2014 säädettyjen korkokantojen ja edellytysten mukaisesti.

Uusia omia varoja koskevat täytäntöönpanotoimenpiteet (IMSOR-asetus)

Asetuksen (EU, Euratom) N:o 2021/768 (IMSOR-asetus) muuttamista koskevalla ehdotuksella otettaisiin käyttöön uutta tilastollista yritysten voitto-osuuteen perustuvaa omaa varaa koskevat täytäntöönpanotoimenpiteet sekä tehtäisiin tarvittavat muutokset koskien hiilirajamekanismiin perustuvien omien varojen valvonta- ja seurantatoimenpiteitä hiilirajamekanismista saavutetun sovun mukaisesti.

Saadakseen paremman varmuuden niiden tietojen vertailukelpoisuudesta, joita kansalliset tilastolaitokset käyttävät laatiessaan yritysten voitto-osuuteen perustuvia omia varoja tarvittavia aggregaatteja, komissio (Eurostat) tarkistaisi tietojen kokoamisessa käytetyt tietolähteet ja menetelmät laajentamalla jo käytössä olevien BKTL-tarkastusten soveltamisalaa. Tästä syystä ehdotuksen mukaan komissiolle (Eurostat) annettaisiin IMSOR-asetuksessa valtuudet tehdä vaaditut tarkastukset.

Hiilirajamekanismista annetun asetuksen 15 ja 19 artiklan mukaan komission olisi suoritettava riskiperusteisia tarkastuksia ja tarkastettava CBAM-ilmoitusten sisältö tässä tarkoituksessa. Komissio voi tehdä CBAM-rekisteriin kirjattujen tietojen ja tapahtumien riskiperusteisia tarkastuksia sen varmistamiseksi, että CBAM-todistusten ostoon, hallussapitoon, palautukseen, takaisinostoon ja mitätöintiin ei liity sääntöjenvastaisuuksia. Kun otetaan huomioon alakohtaiseen lainsäädäntöön tällä hetkellä sisältyvät tarkastukset ja se, että kyseinen lainsäädäntö sisältää muun muassa edellä mainitut tehtävät tehokkaan ja toimivan kehyksen luomista koskevan periaatteen mukaisesti, paikan päällä toimitettavia lisätarkastuksia tai muita lisätarkastuksia ei pidetä tarpeellisina. IMSOR-asetukseen ehdotetaan muutettavan edellä mainitusti.

Komission ehdotuksen mukaan muutettu asetusta tulisi voimaan samaan aikaan kuin muutettu omien varojen päätös.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

MAR-asetus: Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 322 (2) artikla. Neuvosto vahvistaa komission ehdotuksesta sekä Euroopan parlamenttia ja tilintarkastustuomioistuinta kuultuaan ne yksityiskohtaiset säännöt ja menettelyt, joita noudattaen unionin omia varoja koskevan sääntelyn mukaiset talousarvioon otetut tulot annetaan komission käyttöön, sekä määrittelee ne toimenpiteet, joita tarvittaessa sovelletaan käteisvarojen saamiseksi.

IMSOR-asetus: Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 311 (4) artikla. Neuvosto vahvistaa erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetulla asetuksella unionin omien varojen järjestelmää koskevat täytäntöönpanotoimenpiteet siltä osin kuin siitä säädetään kolmannen kohdan nojalla hyväksytyssä päätöksessä. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Komissio antoi uusien omien varojen käyttöön asettamista ja täytäntöönpanoa varoja koskevat ehdotuksensa 20.6.2023 ja ehdotusten käsittely alkoi neuvoston omien varojen työryhmässä 28.6.2023. Näiden teknistyyppisten asetusmuutosehdotusten käsittely tulee

seuraamaan uusien omien varojen (omien varojen päätösehdotuksen) käsittelyn etene-
mistä.

Euroopan parlamentissa asiaa valmistellaan parlamentin budjettivaliokunnassa. Yleisesit-
telijöinä toimivat Valerie Hayer (Renew, FR) ja Jose Manuel Fernandes (EPP, PT).

Kansallinen valmistelu

Tämä perusmuistio on käsitelty ja asia on sovitettu yhteen valtioneuvoston sisällä EU 34
(budjetti- ja hallintoasiat) -jaoston sekä MFF-johtoryhmän kirjallisessa menettelyssä
5.9.2023.

Eduskuntakäsittely

Uusi ehdotettuja omia varoja koskevista MAR- ja IMSOR-asetuksista on informoitu
eduskuntaa U-kirjelmällä U 39/2022 vp. Komission 20.6.2023 antamista muutetuista
asetusehdotuksista toimitetaan eduskunnalle selvitys tällä U-jatkokirjelmällä.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ehdotuksilla ei olisi välitöntä vaikutusta Ahvenanmaan asemaan.

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksilla ei arvioida olevan kokonaistaloudellisia vaikutuksia Suomelle. Ehdotettujen
uusien omien varojen taloudellisia vaikutuksia on selostettu niitä koskevassa U-jatkokir-
jelmässä U 22/2022 vp.

Komission ehdotuksilla arvioidaan olevan jossain määrin hallinnollisia vaikutuksia kansal-
lisille viranomaisille kuten Tilastokeskukselle (yritysten voitto-osuuteen perustuvat omat
varat), Energiavirastolle (päästökauppaan perustuvat omat varat) ja Tullille (hiilirajameka-
nismiin perustuvat omat varat). Hallinnolliset vaikutukset liittyvät raportointi- ja tarkastus-
velvoitteisiin.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

COM(2023) 333 final, COM(2023) 332 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/BO Panu Kukkonen, puh. +358 2955 30134, etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/325/2023